

УДК 338

Теребух А.А. д.е.н., проф., Кошова Б.Р.

Національний університет «Львівська політехніка», Україна

РІВНІ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЇХ СКЛАДОВІ

Terebuch A.A. Dr., Prof., Koshova B.R.

THE LEVEL AND COMPONENTS OF TOURISM INFRASTRUKTUR

На фоні стрімкого зростання туристичних потоків у цілому світі актуальним залишається проблематика формування та розвитку туристичної інфраструктури як такої, що визначає розвиток сфери туризму.

Розкриттю змісту поняття туристична інфраструктура (ТІ) присвячено багато вітчизняних та іноземних праць. Так російський вчений Азар В. ще на початку 70-х років здійснив розподіл туристичної інфраструктури на три групи: до першої групи належать підприємства та організації з послуг розміщення (готелі, кемпінги, і т.п.), до другої групи належать заклади обслуговування як туристів так і місцевого населення (заклади побутового обслуговування, харчування, тогрівлі, транспорт і т.п.); до третьої групи належать організації котрі обслуговують населення країни [1, с. 61].

Відмінне трактування ТІ пропонує Зорін А.І., котрий поділяє ТІ за трьома групами – виробничою, рекреаційною і соціальною [2].

Сучасне трактування ТІ висвітлено у працях Ткаченко Т.І., яка поділяє її з точки зору пропозиції на загальну та спеціальну [3, с. 132-134].

Підсумовуючи результати досліджень під ТІ слід розуміти заклади та ресурси, що обслуговують різні сфери господарсько-економічної діяльності, доходи якої не повною мірою залежать від туристичної діяльності. Такі підприємства та організації призначені для місцевого населення, але можуть забезпечувати надання послуг також для туристів. До них відносяться – транспортні та комунікаційні служби; інженерні та інформаційні комунікації; заклади соціальної сфери і т.п.

Об'єкти спеціальної ТІ згруповані за ступенями важливості задоволення потреб людини за ієрархією потреб Маслоу. А саме, до суб'єктів спеціальної ТІ віднесено - заклади та ресурси, що обслуговують суб'єкти туристичної діяльності та доходи яких формуються за рахунок витрат туристів у зв'язку із задоволенням їх потреб. До них віднесено – туроператори, тур агенти, засоби розміщення, екскурсійні бюро, заклади дозвілля і т.п.

Наведені вище трактування ТІ свідчать, що розвиток туристичної галузі слід розглядати як багатогранний аспект міжгалузевих зв'язків, котрий включає використання сучасної техніки та технології з метою покращення якості надання послуг, збільшення масштабів та оптимізації термінів надання послуг. Саме тому ТІ слід розглядати, як комплекс діючих споруд і мереж виробничого, соціального, рекреаційного призначення необхідних для функціонування сфери туризму, а також розуміється сукупність загальних умов виробництва туристичного продукту, обумовлених технологічним процесом та управлінськими взаємодіями.

Проведений аналіз літературних джерел дозволив сформулювати варіант трактування поняття ТІ та розглядати її компоненти на макро-, мезо та мікрорівнях (рис.1).

Глобалізація суспільно-економічних відносин призвела до виникнення ряду загроз – екологічних, економічних, фінансових, військових і т.п. Компоненти макрорівня забезпечують життєдіяльність держави загалом та можуть носити міжнародне значення не лише у питаннях розвитку туризму.

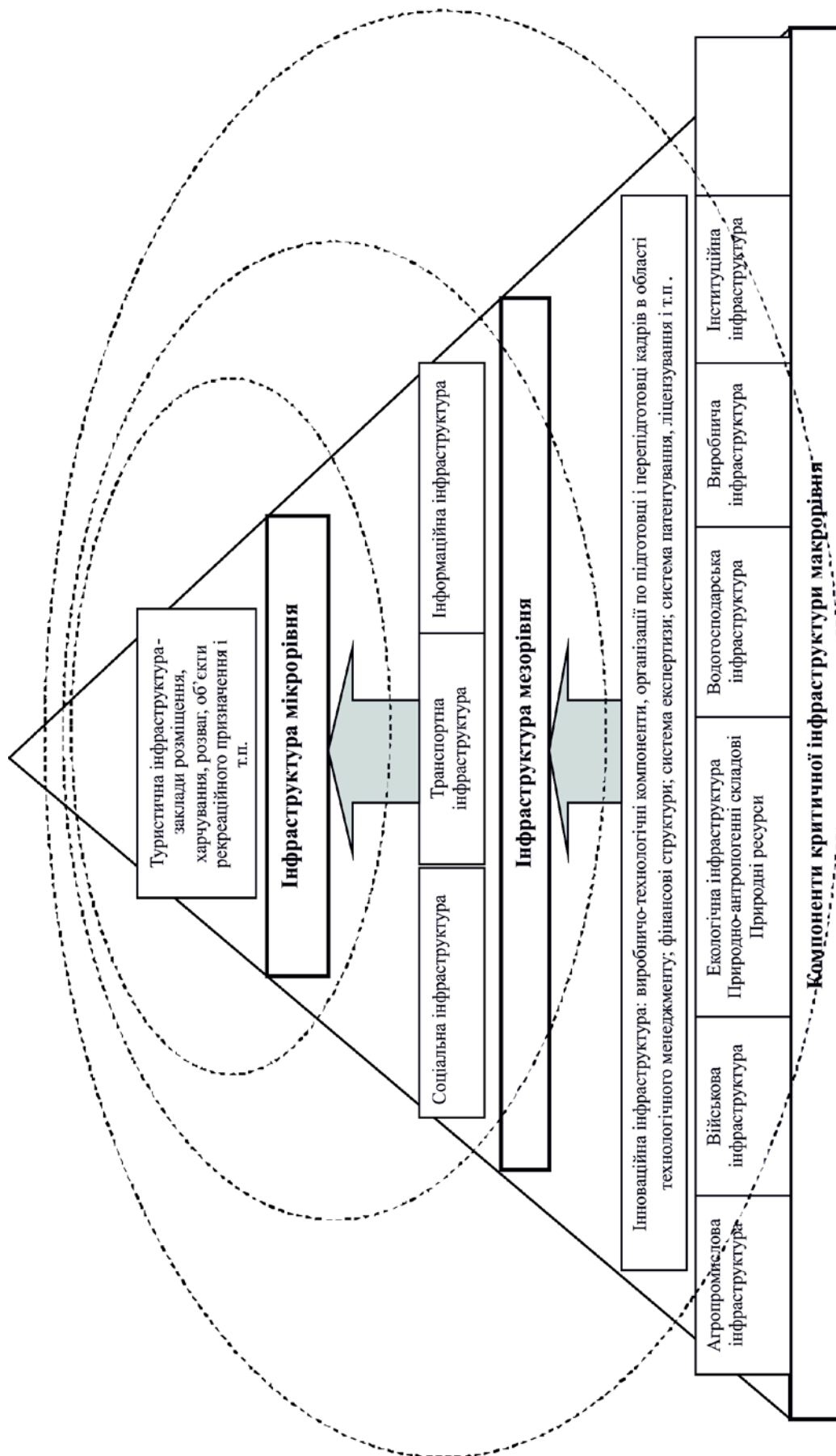


Рис. 1. Компоненти різних рівнів туристичної інфраструктури

У науковій літературі інфраструктуру, котра носить глобальний стратегічний характер прийнято називати критичною – це інфраструктура визначена як системи устаткування, матеріальні і віртуальні, які життєво важливі для країни і пошкодження або руйнування яких мало би вплив на зменшення безпеки як національної так і економічної, національного суспільного здоров'я, або на будь-яку їх комбінацію. До секторів критичної інфраструктури у США згідно прийнятої Національна стратегія фізичної охорони критичної інфраструктури і ключових споруд (The National Strategy for the Physical Protection of Critical Infrastructures and Key Assets) були віднесені: сільське господарство, продовольство, вода, здоровий спосіб життя, запасні (рятувальні) служби, бази оборонної промисловості, телекомунікації, енергетика, транспорт, банківська справа і фінанси, хімічна промисловість і небезпечні речовини, поштове обслуговування. До ключових об'єктів критичної інфраструктури були віднесені ядерні електростанції, дамби (греблі), урядові і комерційні будівлі і інші місця, де концентрується велика кількість людей [4].

Зважаючи на вищевказане туристична сфера не може розвиватись без наявності розвинених компонент критичної інфраструктури, а саме:

- енергетичної інфраструктури, яка включає комплекс об'єктів і споруд електро-, тепло-, і газопостачання, а також проектні, будівельні, пусконаладжувальні, ремонтні, постачальні організації;

- військової інфраструктури, котра складається із військово-повітряних, військово-морських, сухопутних військ, підрозділів швидкого реагування, резервних підрозділів, об'єктів та підприємств ВПК, військових баз та полігонів, штабів, систем протиповітряної оборони, окремих складових зв'язку;

- агропромислової інфраструктури, яка складається із компонент оптової і роздрібної торгівлі, бірж, збутових кооперативів, виставок і ярмарок, торгових домів, інформаційно-аналітичних агенцій, систем транспортування і зберігання аграрної продукції та ін.

- екологічної інфраструктури, яка формується із природно-антропогенних складових та природних ресурсів;

- водогосподарської інфраструктури, яка включає системи водопостачання та водовідведення, водогосподарські споруди, меліоративні об'єкти і т.д.;

- виробничої інфраструктури, котра складається із допоміжних та обслуговуючих підприємств, допоміжних служб, магістральних об'єктів, комунікаційних мережі, природоохоронних споруд тощо.

- інституційної інфраструктури, яка представлена Верхованою Радою України, Кабінетом Міністрів України, різноманітними департаментами виконавчих служб, органами місцевого самоврядування, органами підтримки правопорядку і т.п.

- інноваційної інфраструктури складовими якої є виробничо-технологічні структури (технопарки, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні та інжинірингові фірми, фірми, що роблять імпортозаміщуючу продукцію); об'єкти інформаційної системи (аналітичні і статистичні центри, інформаційні бази і мережі); організації по підготовці і перепідготовці кадрів в області технологічного менеджменту (поява нової категорії фахівців з комерціалізації результатів НДДКР); фінансові структури (позабюджетні, венчурні, страхові фонди, кредитно-гарантійні організації небанківського сектора, банки, фінансово-промислові групи, орієнтовані на технологічну інноваційну діяльність); система експертизи (центри можуть давати експертні висновки для виробників, інвесторів, страхових служб і т. д.); система патентування, ліцензування і консалтингу з питань охорони, захисту, оцінки і використання інтелектуальної

власності, оцінки комерціалізації наукових результатів; розвинута система сертифікації, стандартизації й акредитації.

Інфраструктуру мезорівня слід розглядати на регіональному рівні. У світовій практиці часто трапляється невідповідність рівня розвитку різних регіонів країни. Так для прикладу у Туреччині приморські туристичні регіони високорозвинені, а віддалені гірські масиви є відсталими та непривабливими для туристів із слабким соціальним захистом та слабо розвинутою інфраструктурою.

Зважаючи на вищевказане компонентами інфраструктури мезорівня є:

– соціальна інфраструктура яка складається із житлово-комунальної інфраструктури, інфраструктури побуту, охорони здоров'я, фізичного виховання, духовної, освіти, культури, науки, соціального забезпечення та торгівлі.

– транспортна інфраструктура, котра складається із залізниці, залізничних вузлів й станції, автомобільних доріг, автомагістралей, вулиць, авіаліній та аеропортів, річкових шляхів й портів, морських портів, канатних доріг, вантажних терміналів і.т.п.

– інформаційна інфраструктура, котра складається із сукупності технічних засобів і технологій, підприємств, установ і організацій, які реалізують інформаційні процеси і на які розповсюджується юрисдикція держави.

Мікрорівень окреслюється окремо взятою туристичною дестинацією на території котрої наявні місця розміщення, харчування, розваг. Саме тут витриманий певний рівень якості послуг, наявна високорозвинена транспортна, інформаційна, комунікаційна система. Визначення туристичної дестинації свідчить, що це «фізичний простір, у якому відвідувач проводить не менше однієї ночі. Вона включає такі турпродукти, як допоміжні послуги й визначні пам'ятки, а також туристичні ресурси, відвідування яких разом з дорогою «туди й назад» займає не більше одного дня. Вона має фізичні й адміністративні границі, що визначають форму її управління, а також імідж і репутацію, що визначають її конкурентоздатність на ринку» [5].

Зважаючи на сьогоднішні вимоги часу інфраструктуру слід розглядати як єдину цілісну систему в основу якої покладена функція забезпечення виробничої та невиробничої сфер діяльності людини. Високорозвинена ТІ дає змогу отримати максимально можливий економічний ефект із врахуванням вимог до збереження та примноження моральних та духовних благ людства, охорони здоров'я та забезпечення умов відтворення та збереження навколишнього середовища.

Перелік посилань

1. Азар В. И. Экономика и организация туризма / В. И. Азар. – Москва: Экономика, 1972. – 182 с.
2. Зорин А.И. Туристский центр и центр туризма // А.И. Зорин Теория и практика физической культуры: научно-теорет. Ж-л. – 1999. - №11. – С. 23 -25
3. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу// Т.І. Ткаченко. – 2-ге вид., випр. Та доповн. – К.: Київ. Нац. Торг. – екон. ун-т, 2009. – 463с.
4. Поняття про критичну інфраструктуру[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mailswm.com/ponyattya-pro-kritichnu-infrastrukturu>
5. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу // Т.І. Тка- ченко: Монографія. – К.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 537с.